

HET BOEK DER KERK

De Bijbel

Geen boek van
iedereen?

Het heeft blijkbaar verwondering bij sommigen gewekt, dat wij een vorig maal met zoveel nadruk opkwamen voor het karakter van de Bijbel als „Boek der Kerk” en niet van „iedereen”. Toch behoort ons betoog niet zo vreemd te blijven als het schijnt. Enige tijd geleden schreef het „Handelsblad”, dat het tijd werd aan het begrip „socialisme” zijn eigensoortige inhoud te hergeven, omdat er een grote begripsverwarring dreigt, nu in de laatste tijden bijkans iedere nieuwe beweging zich met dat woord „socialisme” is gaan tooien. Niemand zal het „Handelsblad” verdenken van het streven om zelf een claim op het woord „socialisme” te leggen en het voor eigen standpunt te annexeren!

Nu, men moet ook ons niet verdenken van een monopoliezuucht ter zake van het bijbellezen, wanneer wij voor de eigensoortigheid des Bijbels willen opkomen. Het gaat er ons om, te vragen naar de reden, waarom in een tijd en in een land, waarin „iedereen” de Bijbel in zijn bezit kon en kan krijgen, er misschien geen boek is, dat zo weinig meer werkelijk zelf gelezen en verstaan wordt! Want dat is immers een publiek geheim!

De Bijbel gaat steeds meer behoren tot de „klassieken”: men citeert er uit om zijn eigen gedachten wat kleur, relief en wijding te geven, maar men leest hem zelf niet meer!

Wij moeten er eens over gaan nadenken, hoe dat toch zo zou zijn gekomen, en of het wellicht niet zijn oorzaak zou kunnen vinden in een bepaald soort *verveling*, die overal daar heerst, waar iets zijn karakter en glans, zijn geheim en *ontoegankelijkheid* ging verliezen!

Waarom spreekt de Bijbel de mensen niet meer toe? Omdat het geheim van de Bijbel vervaalde tot een allemansmening, die „iedereen” wel meende te „kennen” en als zodanig steeds meer aan kracht en gezag, ja zelfs aan belangwekkendheid, heeft ingeboet! Hoe lang is het geleden, dat men u op alle straathoecken en op elk trambalcon verzekerde, dat die „tweeduizend jaar Christendom” nog geen zier geholpen hadden, zodat het toch eindelijk eens tijd werd voor een „christendom van de daad”. Dat was (was?) in een tijd, waarin elke krant in ons lieve vaderland tegen Kerstmis een Kerstnummer en een Kerstoverdenking gaf, waarin niet zozeer de ongehoorde Kerstboodschap zelve als wel, naar aanleiding van het alom „bekende” Kerstfeest, de reeds meermalen gehoorde eigen wereldbeschouwing werd overdacht! Kennelijk was men (blijkens de stemming van „we weten drommels goed wat Christen-zijn — elk op zijn wijze — betekent, maar we moeten het alleen wat beter in praktijk brengen”) zich inzake het Christendom gaan vervelen!

Het was juist niet waar, dat we het drommels goed wisten. Het was zo weinig waar, dat zelfs en juist degenen, die het orthodoxe Christendom in pacht dachten te hebben, maar al te vaak de indruk van eenzelfde verveling maakten. Was het vreemd, dat, waar de Bijbel en daardoor het Christendom zijn vreemdheid en zijn kracht tot bevreemding ging verliezen, over heel dit christelijk-verveelde Europa een authentiek heidendom of althans een poging daartoe kon opkomen en juist een diepzinnig volk als het Duitse met lijf en ziel kon veroveren? Men voere mij niet tegen, dat dit probleem met de Duitse nederlaag weer van het agendum kan worden afgevoerd.

Voor wie niet ziende blind meer is, vertonen zich zoveel symptomen van heidenese infectie, ja van door die infectie aan de dag getreden vatbaarheid en aanleg, dat men zich over die „bekendheid” van „tweeduizend jaar Christendom” geen zorgen meer behoeft te maken: *blijkbaar* is het eigen karakter van Bijbel en Christendom nog zo splinternieuw, dat zelfs wat men nog al eens noemt „positieve” Christenen nog dagelijks bij vele gelegenheden demonstreren, in woord en daad, hoe vreemd de Bijbel ook hun nog is en hoezeer ze (op een „rechtse” wijze) leven en denken als „iedereen”! Dat het overige „volksdeel”, dat zich in het algemeen nog veel te flauwe kritiek op het Christelijke deel veroorlooft, er geen haar beter aan (Zie verder onderin de 4e kolom.)

De Dordtse synode, die in 1618—1619 vergaderde en tot de z.g. Statenvertaling besloot; naar een oude prent.

Een illegale brief van Barth (III)

Dit keer de laatste vraag, door Karl Barth in 1942 in zijn (illegale) „Brief aan de Nederlandse Christenen” beantwoord.

Waarmede wij dan afscheid nemen van een belangrijk document uit de geschiedenis van het kerkelijk verzet in Nederland, — op welke geschiedenis wij nog wel eens in uitvoerigheid hopen terug te komen.

Vraag 5. Kan een groep kerkleden haar meningen en eisen, die verder reiken dan de uitspraken van de officiële kerkelijke leiding, publiceren zonder gevaar voor een schisma?

Antwoord: Ja! Van de officiële kerkelijke instanties zijn over de hele wereld voor en na (in het beste geval!) slechts halfware, slappe en slechts ten dele bindende beslissingen te verwachten, omdat zij ook zonder boze bedoelingen, in zekere mate noodgedwongen, niet alleen aan het Evangelie, maar ook aan haar reglementen en financiën, aan de uitwendige eenheid en instandhouding der kerk, haar betrekkingen tot de staatsmacht e.d. plegen te denken.

De kerk zou te beklagen zijn, wanneer er niet naast hen, die van ambtswege met de leiding belast zijn, altijd ook nog een vrije voorhoede was, die zonder direct met hen te breken, de verantwoordelijkheid op zich neemt, de zelfstandig onderzochte kerkelijke vraagstukken tegenover de ganse gemeente in dat principiële licht te stellen, dat aan de besluiten van de officiële kerkeraden en synodes pleegt te ontbreken.

Aangezien de regering der Christelijke kerk een zaak van de gehele Christelijke gemeente is en als zodanig ook telkens weer zichtbaar worden moet, mag en zal de geroepen kerkelijke autoriteiten, met alle respect voor hun ambt, de controle en een zekere concurrentie door de activiteit van zulke vrije groepen niet onthouden worden.

Schismatiek kan deze activiteit niet worden, wanneer en voor zolang zij harerzijds ernstig op de innerlijke eenheid en het behoud der kerk gericht is.

Dit — aldus besloot na de beantwoor-

ding dezer laatste vraag prof. Karl Barth zijn „Brief aan de Nederlandse Christenen” — dit ter beantwoording van uw vragen, die mij ter kennis kwamen. Ik wilde wel, dat zij niet slechts het karakter van een persoonlijk standpunt had, omdat hetgeen wij voor u zouden wensen, ongetwijfeld de broederlijke raad van andere kerken en niet slechts van een enkeling ware. Ik kon echter zelfs niet met mijn naaste vrienden overleg plegen, zodat ik u hier op zijn minst de uitspraak van een groep kon bieden. Wil mij daarom als enkeling en als noodhulp aanhoren! Toch geloof ik u wel de verzekering te kunnen geven, dat ik u niet slechts naar mijn eigen inzichten heb geschreven, maar ook in de geest, waardoor hier velen bewogen zijn, van hen, die Christen willen zijn, maar ook van hen, die buiten de bewust theologische kerkelijke kringen, met meer of minder oordeel en beslistheid weten wat thans op het spel staat. Er is hier en er is in alle landen, binnen en buiten de kerk, een gemeenschap van hoop en van moed. Ik meen de kerk van Jezus Christus niet te verloochenen maar te belijden, wanneer ik u thans ook ten teken van deze wijdere gemeenschap groet met de wens en de bede, dat ook de aardse tijdelijke hoop en de menselijke politieke moed, zoals gij die tot nu toe getoond hebt, niet slechts behouden blijft, maar toeneemt!

Het zou zonderling zijn, wanneer wij Christenen ons daarin door anderen lieten overtreffen, wijl wij hun juist omgekeerd daarin ver en ver de baas moeten zijn. Hebben niet juist wij Christenen allereerst de belofte van deze hoop en van deze moed? Hebben wij daarvoor niet oneindig veel betere gronden dan alle anderen? Wie weet of het noodzakelijke herstel van de wereldlijke orde niet juist daarom zo schrikkelijk langzaam vordert, omdat wij Christenen het louterende, verwarmende en verterende vuur, dat al lang branden kon en branden moest, niet de ruimte gunnen, die het juist en allereerst in ons hart en geweten moest hebben?

De Kerk

en de vertaling
des Bijbels

Het is altijd een gebrek aan cultuur, wanneer men het niet hebben kan, dat er ontoegankelijke dingen zijn, die zich alleen van binnen uit ontsluiten kunnen. Gebrek aan respect voor het „quant à moi” van enig mens of ding, gebrek aan verbazing voor het eigene, maakt de hele samenleving gemeen. Daarom is het niet levensvreemd, maar cultureel gezien doodgewoon, wanneer wij opkomen voor de vreemdheid van de Bijbel, voor de erkenning van zijn bijzonderheid en van de geheel eigensoortige redenen en gezichtspunten waarom hij ontstaan is, of wel voor zijn karakter als Boek-der-Kerk! Daarmee bedoelden wij in het geheel niet, dat er een kant en klaar gegeven en bestaande instantie zou zijn, die het rechte verstaan van de Bijbel „in pacht” zou hebben. Wie zo de Kerk oeziet, heeft haar geheimzinnig wezen niet in het oog gekregen. Het is veeleer omgekeerd!

De ware Kerk is voortdurend bezig te ontstaan en te bestaan, zij heeft geen leven en bestand in zichzelf, maar zij is, naar het woord van onze oude catechismus *een gebeuren, dat zich voltrekt*: „dat de Zone Gods van het begin der wereld tot het einde Zich een gemeense vergadert”. Zij is niet eens voor al aanwezig, zij kan bijkans vergaan en verdwenen zijn bij tijden en dan weer verrijzen, zij is „reformata semper reformanda”, gelijk onze voorvaderen dat beweeglijke, van Christus afhankelijke ontstaan en bestaan der Kerk beschreven. Het betekent in concreto, dat zich dat leven der Kerk afspeelt en voltrekt rondom en in verband met de Bijbel.

Het hangt voortdurend van het rechte verstaan worden van de Bijbel af, of de Kerk waarlijk is wat zij zijn moet en leeft zoals zij te leven heeft — niet omgekeerd! De Bijbel heeft de kracht en de functie, voortdurend Kerk om zich heen te scheppen en te onderhouden. In dien zin is de Bijbel Boek-der-Kerk, dat dit Boek mensen om zich heen wil vergaderen en samenbinden in een gemeenschappelijke zorg en aandacht voor zijn getuigenis: Christus Zelf spreekt ons aan en roept ons tot Zich en houdt ons om Zich heen door middel van het getuigenis van profeten en apostelen, d.w.z. door middel van het levend verstaand en vertolkt wordende Woord des Bijbels!

De Kerk heeft zich door niemands mening van *dit* haar wezen en functioneren af te laten houden. Zij kan alles in de samenleving desnoods aan andere instanties overlaten (die werkelijk over veel dingen vaak minstens zo helder en verstandig en billijk kunnen oordelen als zij het ooit zou kunnen), maar het vertalen en vertolken van de Bijbel is haar werk en wezen. En daarom is het ook zo zonderling, te menen, dat b.v. een nieuwe Bijbelvertaling heel wel, doch de Bijbelse verkondiging niet gezamenlijk kan en mag geschieden: m.a.w. dat bij het vertalen meer „filologische”, door „iedereen” te accepteren, gezichtspunten, doch bij de verkondiging „theologische” gezichtspunten de doorslag zouden mogen en moeten geven! Onze vaders hebben zich op de Synode met de vertaling des Bijbels bezig gehouden! Het is werkelijk onmogelijk vol te houden, dat de gemeenschappelijke zorg voor de overzetting van het Bijbelwoord in het huidige taaleigen zeer wel op de wijze van een „genootschap”, doch b.v. een gemeenschappelijk vieren van Woord en Sacrament slechts „kerkelijk” kan geschieden.

Het begrip „bijbelgenootschap” valt onder dezelfde kritiek als het begrip „kerkgenootschap”!

K. H. K.

toe is, kan juist zolang niet ontkend worden als men buiten de kerk en het „officiële” Christendom voortgaat met de eis van een „eindelijk in toepassing” te brengen tweeduizendjarig (dus stokoud en overbekend!) Christendom. Waarom benemen wij onszelf *en* het „officiële” Christendom dusdoende voortdurend het gezicht op die heel andere mogelijkheid en kans: de mogelijkheid en kans ener nieuwe, heilzame bevreemding? De mogelijkheid en kans, dat de Bijbel en daardoor het Christendom ons oneindig vreemder en verrassender en eigensoortiger zouden kunnen blijken dan wij allen gedacht en in praktijk gebracht hadden!

K. H. K.